

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **M. Z.**, bývajúceho v B., proti žalovaným **1/ M. B.**, bývajúcemu v B., zastúpenému Advokátskou kanceláriou Z., so sídlom v B., **2/ V. B.**, bývajúcej v B., o **určenie vlastníctva**, vedenej na Okresnom súde Bratislave III pod sp. zn. 14 C 69/2006, v konaní o dovolaní žalovaného 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 2. februára 2011 sp. zn. 15 Co 275/2010, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 2. februára 2011 sp. zn. 15 Co 275/2010 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobca sa žalobou doručenou Okresnému súde Bratislava III 5. mája 2006 domáhal určenia, že je výlučným vlastníkom časti nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v B., katastrálne územie V., vedenej Správou katastra pre Hlavné mesto SR B. na LV č. X. ako parcela č. X., záhrada o výmere X. m², a to podľa vyznačenia v geometrickom pláne H. P. zo 14. júla 2001 č. X. ako parcela č. X., záhrada o výmere X. m². Žalobu odôvodnil vydržaním vlastníctva najneskôr k 1. januáru 1992, keď spornú nehnuteľnosť nerušene v dobrej viere ako svoju vlastnú nepretržite užívali najskôr jeho právni predchodcovia (rodičia) od 4. novembra 1975, kedy ju odkúpili na základe ústne uzavretej kúpnej zmluvy od právnych predchodcov žalovaných za 4 665,- Sk, ktorá suma im bola vyplatená jeho matkou, a po tom, čo mu ju rodičia na základe ústnej darovacej zmluvy v roku 1975 darovali, ju bez prerušenia užíval ďalej ako svoju vlastnú. Zaplatenie kúpnej ceny za spornú nehnuteľnosť 4. novembra 1975 súdu preukazoval kópiou potvrdenia, podpísaným právnymi predchodcami žalovaných. Uviedol, že pred odkúpením mali

jeho rodičia spornú parcelu od jesene 1967 v užívaní na základe súhlasného vyjadrenia Rady Obvodného národného výboru B.. Poukázal na to, že jeho vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti, ani vlastnícke právo jeho právnych predchodcov nikto za tridsať rokov nespochybňoval.

Okresný súd Bratislava III rozsudkom z 25. mája 2010 č.k. 14 C 69/2006-222 žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovaným trovy konania vo výške 4 852,67 Eur k rukám právneho zástupcu do troch dní. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 40 ods. 1, § 46 ods. 1, § 129 ods. 1, § 130 ods. 1, § 132 ods. 1, § 133, § 134 ods. 1 a 2 a § 399 Občianskeho zákonníka bez uvedenia dátumu ich účinnosti, ku ktorému vec podľa príslušných ustanovení posudzoval. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobca nenadobudol vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti vydržaním. Mal za to, že neunesol dôkazné bremeno, resp. súdu nepreukázal okolnosti, z ktorých možno usudzovať na jeho dobromyseľnosť držby k spornej nehnuteľnosti, poctivosť právneho dôvodu jej nadobudnutia a nepredložil súdu dôkaz o zaplatení kúpnej ceny za spornú nehnuteľnosť. V odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že vydržanie je osobitný originálny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva ex lege len pri splnení zákonom požadovaných predpokladov a to spôsobilosť predmetu vydržania, existencia držby veci, s ktorou musí držiteľ nakladať ako so svojou vlastnou a so zreteľom na všetky okolnosti musí byť dobromyseľný, že mu vec patrí (oprávnený držiteľ) a uplynutie stanoveného času, v ktorom má oprávnený držiteľ vec v držbe. Či je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, musí súd hodnotiť objektívne, nestačí len subjektívne presvedčenie držiteľa. Dobromyseľnosť ako vnútorný psychický stav nemožno pritom priamo dokázať, možno o nej usudzovať len z okolností, z ktorých sa tento psychický stav navonok prejavuje. Základom pritom je, či držiteľ pri normálnej opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti daného prípadu rozumne od neho požadovať, mohol alebo nemohol mať pochybnosti o tom, že mu vec, ktorú fakticky ovláda alebo právo vykonáva, patria. Dôkazná povinnosť je pritom na držiteľovi veci. Ten, kto popiera dobromyseľnosť má zas dôkazné bremeno na preukázanie neoprávnenej držby. Strata dobrej viery držiteľa nastane okamihom, keď sa mu stali známymi skutočnosťami, ktoré z hľadiska objektívneho posudzovania museli u neho dôvodne vyvolať pochybnosti o tom, či mu vec alebo právo patrí. Okresný súd poukázal na to, že žalobca preukazoval svoju dobromyseľnosť uzavretím ústnej dohody o kúpe jeho právymi

predchodcami s právnymi predchodcami žalovaných, pričom uzavretie tejto dohody ničím a nikým nepreukázal a rovnako nepreukázal ani zaplataenie kúpnej ceny právnym predchodcom žalovaných, pretože súdu predložil len kópiu potvrdenia s oznámením, že jeho originál nemá. Zo samotnej kópie potvrdenia pritom nie je zrejmé, za aký pozemok vo výmere X. m² bola suma 4 665,-- Sk vyplácaná, keďže v predloženej kópii potvrdenia nehnuteľnosť nie je identifikovaná (parcelným číslom a katastrálnym územím). Okresný súd zároveň poukázal i na spornosť výmery, keď z potvrdenia vyplýva zaplataenie za pozemok o výmere X. m² a predmetom žaloby je určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti o výmere X. m². Neprihliadol na tvrdenie žalobcu, že do výmery X. m² bola započítaná aj časť pozemku pod cestou vo výmere X. m², keďže táto výmera spolu so žalobcom uplatňovanou výmerou X. m² predstavuje X. m² a nie X. m². Tvrdenie matky žalobcu v predložennom čestnom vyhlásení súd vyhodnotil ako účelové a nehodnoverné vzhľadom na rozpornosť tvrdení. Podľa názoru okresného súdu žalobca nemohol predpokladať vydržanie vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti na základe dobromyseľnej držby, keď vlastnícke právo odvodzoval od ústne uzavretej kúpnej zmluvy medzi jeho právnymi predchodcami a právnymi predchodcami žalovaných a z kópie potvrdenia zo 4. novembra 1975. Poukázal na to, že žalobca užíval spornú nehnuteľnosť od jesene 1967 bez toho, aby mal zriadené právo osobného užívania zo strany štátu, že ústnou kúpnu zmluvou, ani ústnym darovaním spornej nehnuteľnosti nedošlo k prevodu vlastníckeho práva a najneskôr v stavebnom konaní, keď staval rodinný dom, musel mať vedomosť o tom, že nie je vlastníkom spornej nehnuteľnosti. Zdôraznil, že pre naplnenie dobrej viery, ktorá je predpokladom vydržania nestačí len negatívne presvedčenie držiteľa, že nepôsobí bezprávie, ale je potrebné jeho pozitívne presvedčenie, že mu vec alebo právo patrí. Ak sa podľa vtedy platných právnych predpisov prevádzala vec nehnuteľná, ktorá mohla byť predmetom osobného vlastníctva, vyžadovala sa pre platnosť zmluvy písomná forma a vlastníctvo k nehnuteľnosti prechádzalo až registráciou na štátnom notárstve. Keďže v predmetnej veci nebola sporná nehnuteľnosť nikdy prevedená do vlastníctva žalobcu zákonom predpísanou formou, s nedodržaním ktorej zákon spája neúčinnosť právneho úkonu, žalobca nemal dôvod dobromyseľne predpokladať, že spornú nehnuteľnosť užíva ako jej vlastník.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie žalobcu rozsudkom z 2. februára 2011 sp. zn. 15 Co 275/2010 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že určil, že žalobca je výlučným

vlastníkom spornej nehnuteľnosti. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil § 130 ods. 1 a § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keď dospel k záveru, že medzi účastníkmi nebolo sporné, že žalobca preukázal čestným vyhlásením jeho matky (č.l. 108), potvrdením o prevzatí finančných prostriedkov (č.l. 23) a uzavretím ústnej dohody o kúpe medzi jeho právnymi predchodcami a právnymi predchodcami žalovaných, svoju dobromyseľnosť. Na rozdiel od súdu prvého stupňa, dôkazy predložené žalobcom na preukázanie jeho dobromyseľnosti považoval za hodnoverné. Čestné vyhlásenie matky žalobcu, ako jednej z účastníkov ústnej kúpnej zmluvy, považoval za dôkaz o ústnom uzavretí kúpnej zmluvy, ktorú skutočnosť vyhodnotil ako okolnosť svedčiacu o dobromyseľnosti žalobcu, s poukazom na platnú právnu judikatúru, bez jej konkrétneho uvedenia. Za dôkaz o kúpe spornej nehnuteľnosti na rozdiel od súdu prvého stupňa považoval aj potvrdenie o zaplatení kúpnej ceny v sume 4 665,-- Sk za X. m² pozemku, keďže v ňom bola uvedená výmera pozemku. Odvolací súd ďalej poukázal na to, že žalovaní v konaní nepredložili súdu dôkazy na preukázanie neoprávnenej držby spornej nehnuteľnosti, ani dôkazy, že by v minulosti ich právni predchodcovia, resp. oni sami namietali a spochybňovali kúpu a užívanie spornej nehnuteľnosti žalobcom, resp. jeho právnymi predchodcami. Ohľadom žalobcom tvrdeného ústneho darovania spornej nehnuteľnosti jeho právnymi predchodcami, odvolací súd bez právneho a skutkového zdôvodnenia len konštatoval, že právni predchodcovia žalobcu mu spornú nehnuteľnosť po kúpe v roku 1975 darovali.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal dovolanie žalovaný 1/. Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 238 ods. 1 O.s.p. a dôvodnosť ustanovením § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky navrhol rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, prípadne jeho rozsudok zmeniť tak, že v celom rozsahu potvrdí rozsudok súdu prvého stupňa. Namietal nezrozumiteľnosť a nedostatočné zdôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, nesprávnu aplikáciu § 130 ods. 1 a § 134 Občianskeho zákonníka na preskúmaný prípad. Podľa jeho názoru odvolací súd nevzal do úvahy ustanovenia právnych predpisov účinných v čase vydržania, ktoré mali byť na prípad aplikované a opomenul aplikovať § 868 Občianskeho zákonníka.

Žalobca sa vo vyjadrení k dovolaniu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi odvolacieho súdu a jeho rozhodnutie považoval aj za dostatočne odôvodnené. K jednotlivým

dôvodom dovolania uviedol svoje stanovisko. Navrhol dovolanie žalovaného 1/ zamietnuť a uložiť mu povinnosť zaplatiť mu náhradu trov dovolacieho konania.

Žalovaná 2/ sa k dovolaniu nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 a 2 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Dovolací súd je podľa ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. viazaný rozsahom podaného dovolania i uplatnenými dovolacími dôvodmi. Dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolacích návrhov podľa § 242 ods. 2 písm. a/ až d/ O.s.p. Dovolacie dôvody, ktorými bolo dovolanie odôvodnené, dovolací súd pritom neposudzuje podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Zákonné ustanovenie § 237 O.s.p. pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom).

Dovolateľ nenamietal, že by v konaní došlo k procesným vadám v zmysle § 237 písm. a/

až g/ O.s.p. (resp. vadu podľa písm. f/ nesprávne považoval za inú vadu konania), dovolací súd však dospel k záveru, že v prejednávanej veci je konanie postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Odňatím možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Podľa § 211 ods. 2 O.s.p. (pozn. dovolacieho súdu – príslušné ustanovenie i nasledujúce, účinné v čase rozhodovania odvolacieho súdu), ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa.

Podľa § 157 ods. 2 O.s.p., v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

V preskúmvanej veci dospel súd prvého stupňa na základe vykonaného dokazovania k záveru, že žalobca nenadobudol vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti vydržaním. Čestné vyhlásenie matky žalobcu ako pôvodnej držiteľky spornej nehnuteľnosti a kópiu potvrdenia o zaplatení sumy 4 665,-- Sk za X. m² pozemku nepovažoval za dôkazy o ústnom uzavretí kúpnej zmluvy, ktorej predmetom mala byť sporná nehnuteľnosť. Odvolací súd, na rozdiel od súdu prvého stupňa, dospel k odlišnému skutkovému i právnomu záveru, preto rozsudok okresného súdu, ktorým tento súd žalobu zamietol, zmenil tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovel. V odôvodnení svojho obšírneho rozhodnutia k veci poukázal iba na ustanovenie § 130 ods. 1 a § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka, avšak bez vysporiadania sa s otázkou, kedy k vydržaniu spornej nehnuteľnosti malo dôjsť (ktorá doba má vplyv na aplikáciu príslušných právnych predpisov) s konštatovaním, že čestné vyhlásenie matky žalobcu a kópia potvrdenia o zaplatení

4 665,-- Sk sú dôkazom uzavretia ústnej kúpnej zmluvy zakladajúcej dobromyseľnosť žalobcu. Otázkou ústneho darovania spornej nehnuteľnosti právnymi predchodcami žalobcu žalobcovi sa odvolací súd vôbec nezaoberal, len konštatoval, že „hneď po kúpe“ právni predchodcovia žalobcu spornú nehnuteľnosť prenechali do užívania žalobcovi a „neskôr v roku 1975“ mu ju ústne darovali (vrátane stavebného pozemku). Z odôvodnenia rozhodnutia nie je zrejmé, na základe akých skutkových zistení dospel odvolací súd k uvedenému záveru. Odvolací súd tiež nevysvetlil, prečo považoval argumenty žalovaných za nepreukázané a nevysporiadal sa s ich argumentáciou, ani so všetkými súdom prvého stupňa vykonanými dôkazmi. Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje tiež na to, že odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia nevysporiadal ani s identifikáciou spornej parcely, s otázkou jej vzniku (napr. z akých parciel bola vytvorená), vzťahu parcely č. X., z ktorej odčlenením malo byť X. m² pridelených právnym predchodcom žalobcu do osobného užívania s podmienkou preloženia murovaného plota detských jaslí a pieskoviska na ich náklady (č.l. 17), ktorá im však do osobného užívania prenechaná nebola z dôvodu, že jej vlastníkom nie je štát ale právni predchodcovia žalovaných, ktorých mali právni predchodcovia žalobcu požiadať o jej odkúpenie (č.l. 14) a parcely č. X., ktorá mala vzniknúť (okrem iných parciel) po zlúčení parciel č. X. (nie aj z parcely č. X.).

Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu, ktorým tento súd mení rozhodnutie súdu nižšieho stupňa musí podľa ustálenej súdnej judikatúry obsahovať zákonné náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p. (§ 211 O.s.p.), pretože pri zmene rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolacím súdom, tento súd svojím rozhodnutím nahrádza napadnuté prvostupňové rozhodnutie. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia preto musí vypoariadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený jednak s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ako aj s poukazom na ním prijaté právne závery a zároveň musí odôvodniť, prečo neprihliadol na ostatné skutočnosti a dôkazy, ktoré počas konania vyšli najavo. Účelom odôvodnenia rozsudku je logicky, vnútorne kompaktné a neprotirečivo vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí byť zároveň aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. V prípade, že rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené, nie je z neho zrejmé, z akých skutkových záverov súd vychádzal, ktoré dôkazy mal za preukázané a ktoré nie, z ktorých výpovedí svedkov vychádzal,

z ktorých vyvodil skutkové zistenia odlišné od zistení, z ktorých vychádzal súd prvého stupňa a vôbec nie je právne odôvodnené, ide o procesne nesprávne rozhodnutie. Rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nemá náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p., je potom nepreskúmateľný a účastníkovi je takýmto rozhodnutím odňatá možnosť konať pred súdom, nakoľko nemá možnosť v dovolacom konaní náležite argumentovať.

Účelom odôvodnenia rozsudku je predovšetkým preukázať jeho správnosť a zároveň musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí súdu, t.j. musí byť preskúmateľné. V prejednávanej veci nie je možné preskúmať správnosť postupu odvolacieho súdu. Jeho rozhodnutie neobsahuje dostatočné vysvetlenie dôvodov, pre ktoré dospel k danému právnomu záveru, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal, ktoré vzal za preukázané a ktoré nie a ako vec právne posúdil a podľa ktorých právnych ustanovení. Dovolací súd tak nemá možnosť posúdiť opodstatnenosť a dôvodnosť zmeny prvostupňového rozhodnutia odvolacím súdom, a teda ani preskúmať, či zmeňujúci rozsudok spočíva na správnom alebo nesprávnom právnom posúdení veci.

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, jednoznačne vyplýva aj z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Hoci judikatúra tohto súdu nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia, ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29; Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

Rovnako sa Ústavný súd Slovenskej republiky vyjadril k povinnosti súdov riadne odôvodniť svoje rozhodnutie aj v náleze III. ÚS 119/03-30. Ústavný súd už vyslovil, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Najvyšší súd Slovenskej republiky, je viazaný rozsahom podaného dovolania a uplatnenými dovolacími dôvodmi (por. vyššie uvedené), ktorými bolo dovolanie odôvodnené, pričom tieto dôvody neposudzuje podľa toho, ako boli v dovolaní označené, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku, pričom sa zaoberá aj inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté tiež takou (inou) vadou.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadať aj vtedy, ak nie je dovolaním namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Dovolací súd preskúmaním obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery ako súd prvého stupňa bez toho, aby sám vykonal (zopakoval alebo doplnil) dokazovanie. Súd prvého stupňa na základe pred ním vykonaného dokazovania dospel k záveru, že nedošlo k uzatvoreniu ústnej kúpnej zmluvy. Naproti tomu odvolací súd, bez toho, aby sám vykonal, resp. zopakoval dokazovanie (výsluchom účastníkov, svedkov, listinnými dôkazmi), na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k odlišnému skutkovému a právnomu záveru len na základe oboznámenia sa s priebehom doterajšieho konania a prednesmi právnych zástupcov a účastníkov a na tomto základe rozsudok okresného súdu, ktorým tento súd žalobu zamietol, zmenil tak, že žalobe vyhovel. Odvolací súd tak len na základe prehodnotenia dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa dospel k záveru, že z čestného vyhlásenia matky žalobcu a kópie potvrdenia vyplýva, že právni predchodcovia žalobcu spornú nehnuteľnosť kúpili, odvtedy ju držali ako svoju vlastnú a v tejto dobromyseľnej držbe pokračoval po jej ústnom darovaní žalobca.

Znaky tzv. inej vady konania má tiež procesný postup odvolacieho súdu, ktorý sa prieči ustanoveniu § 213 O.s.p. Medzi tzv. iné vady konania, majúce za následok nesprávne rozhodnutie vo veci patrí aj skutočnosť, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní vychádzal z iného skutkového základu než súd prvého stupňa bez toho, že by postupoval podľa § 213 ods. 3

O.s.p. a zopakoval dôkazy, na ktorých založil svoje skutkové zistenia súd prvého stupňa, resp. sám doplnil dokazovanie.

Podľa § 122 ods. 1 O.s.p., dokazovanie vykonáva súd na pojednávaní, ak neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia bez ústneho pojednávania. Z ustanovenia § 220 O.s.p. vyplýva, že odvolací súd zmení rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak nie sú splnené podmienky pre jeho potvrdenie (§ 219), ani jeho zrušenie (§ 221 ods. 1). Podľa § 213 ods. 1 O.s.p. odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7. Ak je odvolací súd toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili (§ 213 ods. 2 O.s.p.). Ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám (§ 213 ods. 3 O.s.p.).

Z citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, ak má za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je opakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom. Podmienkou zmeny rozhodnutia v takomto prípade je teda skutočnosť, že odvolací súd sám opakuje v potrebnom rozsahu dokazovanie, na základe ktorého dospeje k skutkovému stavu, odlišnému od skutkového stavu zisteného prvostupňovým súdom, tvoriacemu podklad pre rozhodnutie v danej veci. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti občianskoprávneho konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim v konečnom dôsledku k záveru o zmene rozsudku súdu prvého stupňa dospel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa. Ak odvolací súd v prejednávanej veci tento zákonný postup nedodržel, potom pri hodnotení dôkazov zaťažil svoje rozhodnutie a konanie, ktoré mu predchádzalo vadou a konal v rozpore s princípmi spravodlivého procesu chránenými Ústavou Slovenskej republiky a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Súd prvého stupňa dokazovaním, ktoré bolo vykonané aj oboznámením sa s listinnými dôkazmi, aj výpoveďami svedkov dospel k záveru, že spornú parcelu žalobca nenadobudol do svojho vlastníctva, keďže nemohol byť

v držbe dobromyseľný, že mu sporná parcela patrí. Odvolací súd, napriek v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatovanému zopakovaniu dokazovania, toto dokazovanie nezopakoval. Uvedené vyplýva zo zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom. Bez toho, aby v odvolacom konaní sám podrobne vypočul účastníkov a svedkov, oboznámil sa s listinnými dôkazmi, a tým zabezpečil bezprostrednosť vykonania týchto dôkazov pred svojím rozhodnutím k skutočnostiam, ktoré hodnotil inak ako súd prvého stupňa, vychádzal len z dokazovania vykonaného pred súdom prvého stupňa, na základe ktorého dospel k záveru, že žalobca spornú nehnuteľnosť nadobudol do svojho vlastníctva vydržaním, keď ju mali nerušene v držbe najskôr jeho právni predchodcovia, a po ústnom darovaní rodičmi, on sám.

Odvolací súd si tak nežadovážil rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p., a preto sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery zatiaľ predčasné a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že ani podanie správy predsedom senátu alebo povereným členom senátu o doterajšom priebehu konania, ktorá povinnosť vyplýva dovolaciemu súdu z ustanovenia § 215 O.s.p., nie je zopakovaním dokazovania v zmysle § 122 a nasledujúcich O.s.p. a nie je dostatočným podkladom pre zmenu preskúmaného rozhodnutia.

Na základe uvedeného sú potom skutkové a na ne nadväzujúce právne závery odvolacieho súdu zatiaľ predčasné.

Uvedená skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. a tzv. inej vade § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnými procesnými vadami, nemôže byť považované za správne.

Pokiaľ dovolateľ ako dovolací dôvod uvádzal nesprávne právne posúdenie veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), dovolací súd uvádza, že napadnutý rozsudok nemohol v dovolacom konaní podrobiť prieskumu z hľadiska správnosti zaujatých právnych záverov vzhľadom na už spomenuté vady, z dôvodu ktorých rozhodnutie odvolacieho súdu nie je pre toto posúdenie

dostatočným podkladom.

Dovolací súd z dôvodov vyššie uvedených zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.) bez toho, aby pristúpil k posúdeniu opodstatnenosti námietky dovolateľa, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného aj dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. apríla 2012

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová